

Teach to reach!

Εγχειρίδιο για εκπαιδευτικούς

**SAY:
„BYE, POLARITY“**

Co-funded by
the European Union

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	2
1 Συμβουλές για το την Ενότητα Περιεχομένου 1 "Πόλωση στην καθημερινή ζωή"	3
1.1 Γενικές πληροφορίες για τη CU 1	3
1.2 Ασκήσεις πρώτης εντύπωσης (CU 1 - 1,2 έως 1,5)	3
1.3 Ασκήσεις σχετικά με την επιρροή του ονόματος (CU 1 - 1.5 έως 1.8)	4
1.4 Ασκήσεις σχετικά με την επιρροή των σωματικών προτύπων και της εμφάνισης (CU 1 - 1.9 έως 1.13)	5
2 Συμβουλές για την Ενότητα Περιεχομένου 2 "Πόλωση στην επικοινωνία"	8
2.1 Γενικές πληροφορίες για την ΕΠ2	8
2.2 Ασκήσεις σχετικά με την αυτοαντίληψη και την αντίληψη των άλλων (ΕΠ 2 - 2.2 έως 2.5) ...	8
2.3 Ασκήσεις σχετικά με τη διαφορά μεταξύ αποστολέα:in και παραλήπτη (ΕΠ 2 - 2.6 έως 2.8). 9	
2.4 Πόλωση και μη λεκτική επικοινωνία (ΕΠ 2 - 2.9 έως 2.10)	11
2.5 Πόλωση και δυναμική των ομάδων (ΕΠ 2 - 2.11 έως 2.13)	11
3 Συμβουλές για την Ενότητα Περιεχομένου "Πόλωση στην ψυχή μας"	12
3.1 Γενικές πληροφορίες για την ΕΠ3	12
3.2 Ασκήσεις σχετικά με την ίδια τη γνώση (ΕΠ 3 - 3.2 έως 3.4)	13
3.3 Ασκήσεις ψυχοκοινωνικού προβληματισμού (ΕΠ 3 - 3.5 έως 3.7).....	14
3.4 Ασκήσεις εξουσίας, εχθρικές εικόνες και πίεση από ομοτίμους (ΕΠ 3 - 3.8 έως 3.11)	15
4 Συμβουλές για την Ενότητα Περιεχομένου 4 "Πόλωση στην πολιτική"	17
4.1 Γενικές πληροφορίες για την ΕΠ 4	17
4.2 Ασκήσεις σχετικά με τους νόμους και τους κανόνες συνύπαρξης (ΕΠ 4 - 4.2 έως 4.4).....	17
4.3 Ασκήσεις σχετικά με την επιρροή των μέσων ενημέρωσης (ΕΠ 4 - 4.5 έως 4.7)	18
4.4 Ασκήσεις σχετικά με τα διαδικτυακά μέσα ενημέρωσης και την προπαγάνδα (ΕΠ 4 - 4.8 έως 4.10) 19	
4.5 Ασκήσεις ενεργούς συμμετοχής στο διάλογο (ΕΠ 4 - 4.11 έως 4.13).....	20

Εισαγωγή

Σχετικά με το στόχο του εκπαιδευτικού υλικού "bye, polarity"

Το διδακτικό υλικό του προγράμματος Erasmus+ "bye, polarity" προσφέρει διάφορες προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση και τη μείωση της πόλωσης μέσω της σχολικής διδασκαλίας. Η πόλωση νοείται με μια πολύ ευρεία έννοια. Το υλικό την επεξεργάζεται ως φαινόμενο του κόσμου της ζωής, της επικοινωνίας, της ψυχολογίας και των πολιτικών μέσων. Οι μαθητές πρέπει να μάθουν ότι η πόλωση ξεκινά από το μυαλό τους και δεν είναι ένα φαινόμενο που έχει θέση μόνο στην ανθρώπινη συνύπαρξη.

Ως εκ τούτου, το διδακτικό υλικό επικεντρώνεται στην πόλωση σε διάφορες εργασίες. Εξυπηρετούν την ευαισθητοποίηση, την αντιμετώπιση, τον χειρισμό και την ενεργό μείωση της πόλωσης. Προορίζονται επίσης να χρησιμεύσουν ως πηγή ιδεών για τους εκπαιδευτικούς ώστε να αναπτύξουν τις δικές τους μεθόδους για την αντιμετώπιση της πόλωσης στην τάξη, πέρα από τις προτεινόμενες εργασίες.

Η δομή του εκπαιδευτικού υλικού "bye, polarity"

Οι προαναφερθείσες περιοχές: Χωρίζονται σε 4 ομάδες ασκήσεων, τις λεγόμενες "Μονάδες Περιεχομένου" (ΜΠ). Κάθε ενότητα περιεχομένου έχει ως κύριο θέμα έναν από αυτούς τους τέσσερις τομείς και αποτελείται από διάφορες ασκήσεις και εργασίες. Αυτές οι εργασίες είναι διαφορετικού τύπου, είτε για να παρέχουν θεωρητική εισαγωγή και απόκτηση γνώσεων, είτε για να ξεκινήσουν διαδικασίες αυτοεκμάθησης, είτε για να περιλαμβάνουν άμεσες εκκλήσεις για δράση με στόχο τη μείωση της πόλωσης.

Οι τέσσερις ενότητες περιεχομένου μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο ως δομικό στοιχείο όσο και ανεξάρτητα η μία από την άλλη. Η πρώτη ΘΕ ξεκινά με την περιοχή "Η πόλωση στην καθημερινή ζωή και τον ζωντανό κόσμο" σε πολύ άμεσες περιοχές εμπειρίας και είναι κατάλληλη για μια πρώτη εισαγωγή στο θέμα. Οι CUs No 2 (Επικοινωνία), No 3 (Ψυχολογία) και No 4 (Πολιτική-Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης) προχωρούν στη συνέχεια σε μια βήμα προς βήμα αφαίρεση σε πιο σύνθετα θεματικά πεδία. Συνεπώς, οι τέσσερις CUs είναι επίσης κατάλληλες να χρησιμοποιηθούν ανεξάρτητα για διαφορετικές ηλικίες και επίπεδα μάθησης των μαθητών. Επομένως, αποκτήστε μια επισκόπηση των εργασιών και του περιεχομένου των CUs και αποφασίστε μόνοι σας ποιες είναι κατάλληλες για τους μαθητές σας.

Οι επιμέρους ασκήσεις που συνθέτουν μια CU μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν ανεξάρτητα η μία από την άλλη ως επί το πλείστον. Αυτό σημαίνει ότι μπορείτε επίσης να εξαγάγετε μόνο μία ή δύο ασκήσεις για τα μαθήματά σας και να τις κάνετε στην τάξη. Δεν είναι απαραίτητο να δουλέψετε ολόκληρη την CU. Αντίθετα, οι ασκήσεις μπορούν φυσικά να εκτελούνται η μία μετά την άλλη σε αλυσιδωτή μορφή. Μερικές φορές οι επιμέρους ασκήσεις βασίζονται η μία στην άλλη, αλλά οι περισσότερες μπορούν να χρησιμοποιηθούν ανεξάρτητα από τις άλλες. Επομένως, αποκτήστε μια γενική εικόνα και γι' αυτό.

Συνολικά, κάθε CU έχει προγραμματιστεί για 600 λεπτά του χρόνου διδασκαλίας προγραμματισμένα, οπότε θεωρητικά μπορείτε να συμπληρώσετε συνολικά 2400 λεπτά του χρόνου διδασκαλίας, αν κάνετε ολόκληρο το πρόγραμμα "αντίο, πολικότητα". Φυσικά, αυτές είναι προσεγγιστικές τιμές, καθώς ποτέ δεν ξέρετε στην τάξη πόση ώρα θα διαρκέσει πραγματικά μια άσκηση.

Μη διστάσετε να δοκιμάσετε τις ασκήσεις σε διαφορετικά περιβάλλοντα. Οι παρακάτω συμβουλές θα σας δώσουν ιδέες που μπορείτε να εφαρμόσετε στην πράξη κατά την εκτέλεση των ασκήσεων.

1 Συμβουλές για το την Ενότητα Περιεχομένου 1 "Πόλωση στην καθημερινή ζωή".

1.1 Γενικές πληροφορίες για τη CU 1

Η ΕΠ "Πόλωση στην καθημερινή ζωή" ασχολείται με το άμεσο περιβάλλον διαβίωσης στο οποίο κινούμαστε όλοι. Ασχολείται με την εμφάνιση, την πραγματικότητα και τις δυνατότητες μείωσης της πόλωσης στην καθημερινή μας ζωή.

Αυτό αφορά:

1.2 έως 1.5: Επιπτώσεις των πρώτων εντυπώσεων και ο αντίκτυπός τους στη σκέψη και το συναίσθημά μας.

1.6 έως 1.8: Η επίδραση των ονομάτων των ανθρώπων στην εικόνα που έχουμε για αυτούς.

1.9 έως 1.13: Η επιρροή των σωματικών προτύπων και της εμφάνισης στις απόψεις και τις γνώμες μας.

1.14 έως 1.15: Η επιρροή της ιδιοκτησίας, του πλούτου και της κοινωνικής συμπεριφοράς στη σκέψη μας.

Αυτοί είναι ορισμένοι βασικοί τομείς που, αν δεν αντιμετωπιστούν επαρκώς, ενθαρρύνουν την πόλωση. Η πρώτη εντύπωση, για παράδειγμα, είναι ένα πολύ ισχυρό πράγμα, το οποίο πρέπει να μάθουμε να αναλογιζόμαστε για να μην είμαστε στο έλεός του. Το ίδιο ισχύει και για τα υπόλοιπα θέματα, όπως το σώμα, η ηλικία, το επάγγελμα, ο πλούτος, η εμφάνιση, τα ονόματα και η συμπεριφορά. Όλα αυτά μπορούν να συμβάλουν στην εμφάνιση της πόλωσης, αν δεν αντιμετωπιστούν.

1.2 Ασκήσεις πρώτης εντύπωσης (CU 1 - 1,2 έως 1,5)

Οι ασκήσεις σχετικά με τις πρώτες εντυπώσεις έχουν ως στόχο να δημιουργήσουν επίγνωση του πόσο πολύ η πρώτη εντύπωση που έχουμε για ένα άτομο επηρεάζει τις κρίσεις και τη συμπεριφορά μας απέναντί του και πώς αυτό μπορεί να οδηγήσει σε πόλωση από την αρχή.

Ασκήσεις 1.2 και 1.3: Για το σκοπό αυτό, οι δύο πρώτες ασκήσεις (1.2 και 1.3) κάνουν τους μαθητές να συνειδητοποιήσουν πλήρως το αποτέλεσμα. Είναι ζωτικής σημασίας να αναπτύξουν οι μαθητές επίγνωση του ρόλου που παίζουν οι προκαταλήψεις, τα στερεότυπα και τα κλισέ στις συναντήσεις τους με άλλους ανθρώπους και πόσο πολύ αυτό διαμορφώνει τις κοινωνικές τους κρίσεις.

Επομένως, ρωτήστε συγκεκριμένα πώς οι μαθητές καταλήγουν στις ιδέες που σκέφτονται. Εξετάστε σε ποιο βαθμό επηρεάζονται από προκαταλήψεις, κλισέ, στερεότυπα, ίσως ακόμη και από ρατσισμό,

σεξισμό και άλλα παρόμοια. Μπορείτε βέβαια να εργαστείτε με πολύ περισσότερες εικόνες από αυτές που δίνονται στην ΕΠ. Μερικές φορές είναι επίσης μια εξαιρετική εισαγωγή στο θέμα να δείξετε στους μαθητές εικόνες διάσημων ανθρώπων, που δεν αναγνωρίζουν αμέσως. Τότε η πρώτη εντύπωση θα πρέπει να λειτουργήσει. Στο τέλος, αποκαλύπτετε για ποιον πρόκειται στην πραγματικότητα. Αυτό συχνά θα προκαλέσει κάποια έκπληξη. Ζητήστε από τους μαθητές που αναγνωρίζουν το πρόσωπο να μην αποκαλύψουν τίποτα.

Είναι σημαντικό σε όλες τις παραλλαγές των ασκήσεων να εφιστούμε την προσοχή στο γεγονός ότι η κατηγοριοποίηση λαμβάνει ήδη χώρα εδώ και οι προκαταλήψεις του καθενός έχουν αντίκτυπο, ο οποίος μπορεί στη συνέχεια να εξελιχθεί σε πόλωση. Μιλήστε για το πώς μπορεί κανείς να αποκτήσει τη συνήθεια να αναστοχάζεται κριτικά και να αμφισβητεί τις πρώτες εντυπώσεις, ώστε να μην παραμένει υπερβολικά επηρεασμένος από αυτές.

Άσκηση 1.4: Η άσκηση 1.4 μας εισάγει στην έννοια της "αυτοαποκάλυψης". Οι μαθητές θα πρέπει να μάθουν ότι οι κοινωνικές μας κρίσεις για τους άλλους είναι συνήθως λανθασμένες, στρεβλές ή τουλάχιστον ανεπαρκείς. Αντίθετα, με τον τρόπο που κρίνουμε τους άλλους, αποκαλύπτουμε πολλά για τον δικό μας ψυχισμό. Δείχνουμε τα μοτίβα σκέψης μας, τις προκαταλήψεις μας, τα αποτυπώματά μας καθώς και τα κλισέ, τα στερεότυπα και τις συνήθειες με τις οποίες γεννιόμαστε.

Σκεφτείτε και επεξεργαστείτε με τους μαθητές τις διαφορετικές προσεγγίσεις αυτών των αυτοαποκαλύψεων. Τι είναι όλος ο εαυτός μου στις κρίσεις και τις εντυπώσεις μου για τον κόσμο; Τι μπορώ να ανακαλύψω για τις απόψεις, τα μοτίβα σκέψης, τις απόψεις και τις προκαταλήψεις μου όταν αναστοχάζομαι τις κρίσεις και τις εντυπώσεις μου για τον κόσμο; Τι φαίνεται να είναι σημαντικό για μένα, τι δεν είναι τόσο σημαντικό για μένα; Ποιες ιδέες, αντιλήψεις και στάσεις διαμορφώνουν τη σκέψη μου;

Στη συνέχεια, βάλτε τους μαθητές να κάνουν συγκρίσεις με τις αυτο-αναλύσεις τους και να διαπιστώσουν πού βρίσκονται τα κοινά και τα διαφορετικά μοτίβα θεώρησης του κόσμου. Στη συνέχεια, ρωτήστε πώς αυτά τα βασικά πρότυπα θεώρησης του κόσμου μπορούν να προωθήσουν ή να μειώσουν την πόλωση.

Άσκηση 1.5: Η άσκηση αυτή είναι προσανατολισμένη στη λύση και αποσκοπεί στην ανάπτυξη ιδεών και σχεδίων για τη μείωση της πόλωσης. Καταγράψτε αυτά τα σχέδια με διάφορους τρόπους. Δημιουργήστε χάρτες νου ή παρουσιάσεις, αναπτύξτε σχέδια δράσης και σχέδια προς υλοποίηση.

Ίσως οι μαθητές σας να θέλουν ήδη να γίνουν πρεσβευτές της κοινωνικής συνοχής σε αυτό το σημείο. Σχεδιάστε μαζί τους πώς μπορούν να ευαισθητοποιηθούν ανεξάρτητα για τις επιπτώσεις των πρώτων εντυπώσεων στους άλλους ανθρώπους - για παράδειγμα στις ασκήσεις 1.2 και 1.3 - και πώς μπορούν να προβληματιστούν κριτικά σχετικά με αυτές τις επιπτώσεις με άλλους ανθρώπους, ώστε να συμβάλουν στη μείωση των μορφών πόλωσης από την αρχή. Μετατρέψτε τους μαθητές σας σε δασκάλους.

1.3 Ασκήσεις σχετικά με την επιρροή του ονόματος (CU 1 - 1.5 έως 1.8)

Οι ασκήσεις σχετικά με την επιρροή του ονόματος έχουν ως στόχο να ρίξουν φως σε έναν από τους λιγότερο αντανάκλαστικούς πιθανούς τομείς προέλευσης της πόλωσης. Το ίδιο το όνομα ενός προσώπου προκαλεί αμέτρητους συνειρμούς, φανταστικές ιστορίες ή προκαταλήψεις. Ως εκ τούτου, το θέμα αυτό είναι πολύ κατάλληλο για να αντικατοπτρίσει την ποικιλομορφία των ριζών της πόλωσης. Επιπλέον, ο καθένας έχει μια προσέγγιση στο θέμα των "ονομάτων".

Ασκήσεις 1.6 και 1.7: Συζητήστε την παροιμία της άσκησης 1.6 και αφήστε την ομάδα να προβληματιστεί σχετικά. Στη συνέχεια, συζητήστε για το γεγονός ότι στις κοινωνίες μας δίνουμε στους ανθρώπους αμέτρητες μορφές ονομάτων. Γνωρίζουμε πολιτικά ονόματα, παρατσούκλια, επίθετα για τίτλους και αξιώματα, ονόματα που επιλέγουν οι ίδιοι, βρισιές κ.λπ. Πάρτε αυτές τις διαφορετικές μορφές ονομάτων ως παράδειγμα για να ασχοληθείτε με την ποικιλότητα κοινωνική μας αλληλεπίδραση μεταξύ μας. Μπορείτε επίσης να υπεισέλθετε σε τομείς που αφορούν ζητήματα φύλου και διαφορετικότητας, διαπολιτισμικότητας, ρατσισμού, σεξισμού ή ταξικότητας. Ειδικά ο τομέας της ταξικότητας είναι συχνά άγνωστος στους μαθητές. Εργαστείτε μαζί τους για το βαθμό στον οποίο το όνομα ενός ατόμου συνδέεται με ορισμένους κοινωνικούς ρόλους και ρωτήστε τους πώς αυτό μπορεί να οδηγήσει σε πόλωση.

Άσκηση 1.8: Αυτή η άσκηση παρέχει ένα άμεσο παράδειγμα του πώς ένα όνομα μπορεί να επηρεάσει την υποκειμενική αντίληψη της συμπεριφοράς ενός ατόμου. Για παράδειγμα, εξετάστε αν και σε ποιο βαθμό αλλάζει η αξιολόγηση του μηνύματος αν πρόκειται για γυναικείο ή ανδρικό όνομα ή αν το όνομα ακούγεται ξένο ή εξωτικό. Ρωτήστε πώς φαντάζονται οι μαθητές το πρόσωπο που κρύβεται πίσω από το όνομα και το μήνυμα σε κάθε περίπτωση.

Δεδομένου ότι το θέμα των ονομάτων εμφανίζεται διαφορετικά σε κάθε περιοχή, πολιτισμό και γλώσσα, έχουν παραλειφθεί παραδείγματα. Επιλέξτε παραδείγματα που ταιριάζουν στη γλώσσα σας και στον κόσμο των μαθητών.

Στη συνέχεια, μελετήστε πώς ακόμη και μικρές πτυχές - όπως το όνομα ενός προσώπου - μπορούν να αποτελέσουν πρόσφορο έδαφος για πόλωση και αναρωτηθείτε πού αυτό οδηγεί στην πραγματικότητα σε πόλωση. Πάρτε επίσης το σχολείο ως παράδειγμα και επεξεργαστείτε πώς το όνομα ενός μαθητή ή των καθηγητών μπορεί να οδηγήσει σε κατηγοριοποίηση και στη συνέχεια σε πόλωση (σκεφτείτε τη βαθμολογία, την αντίληψη των ανθρώπων κ.λπ.).

1.4 Ασκήσεις σχετικά με την επιρροή των σωματικών προτύπων και της εμφάνισης (CU 1 - 1.9 έως 1.13)

Οι ασκήσεις σχετικά με την επίδραση των σωματικών προτύπων και της εμφάνισης στη διαμόρφωση των πολώσεων είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τους νέους. Για τους εφήβους και τα παιδιά, ο τομέας αυτός είναι μακράν ο πιο σημαντικός από πλευράς αναπτυξιακής ψυχολογίας. Σκεφτείτε τα ρούχα, τις κανονιστικές ιδέες για την εμφάνιση, τα στερεότυπα των φύλων, τις ηλικιακές ιεραρχίες, τα διαφορετικά γούστα και πολλά άλλα. Φυσικά, αυτός ο κατάλογος δίνει μόνο παραδείγματα και μπορείτε επίσης να δώσετε στις παρακάτω ασκήσεις και άλλα θέματα από το ευρύ πεδίο των κοινωνικών προτύπων.

Άσκηση 1.9: Αυτή η άσκηση αφορά την προοπτική της ηλικίας των ανθρώπων και την επιρροή της στην πόλωση. Ειδικά τα παιδιά και οι νέοι έρχονται συνεχώς αντιμέτωποι με αυτή την πτυχή. Γι' αυτό και παίρνουν θέση γι' αυτό σε διάφορες περιπτώσεις. Επεξεργαστείτε με τους μαθητές πώς ο παράγοντας ηλικία μπορεί να οδηγήσει στην πόλωση. Σκεφτείτε τις ιεραρχίες, την πειθαρχία, αλλά και τη σωματική δύναμη κ.ο.κ.

Ασκήσεις 1.10 και 1.11: Αυτές οι ασκήσεις επικεντρώνονται στη δημιουργία πόλωσης μέσω των υφιστάμενων προτύπων σώματος, δηλαδή μέσω της κανονικής εμφάνισης και της κανονικής ελκυστικότητας. Επεξεργαστείτε με τους μαθητές το σώμα της νόρμας όπως το φαντάζονται και στη συνέχεια προβληματιστείτε για τις αντίστοιχες προσδοκίες που το συνοδεύουν. Σε αυτό το σημείο, ασχοληθείτε με ψυχολογικά και κοινωνικά προβληματικά πεδία στο βαθμό που ορισμένες προσδοκίες και εμμονές με τη σωματική υπόσταση μπορούν να οδηγήσουν σε αποκλεισμό και ασθένειες (π.χ. διατροφικές διαταραχές, κατάθλιψη, ...). Αυτό με τη σειρά του οδηγεί στην περαιτέρω παγίωση πολιτικών κοινωνικών συμπεριφορών

Άσκηση 1.12: Η άσκηση αυτή αποσκοπεί στο να καταρρίψει παγιωμένες νόρμες-πρότυπα για το σώμα και να καταστήσει τους μαθητές ενήμερους ότι οι νόρμες αυτές μεταβάλλονται συνεχώς. Δώστε στους μαθητές μια εικόνα αυτής της αλλαγής και κυρίως του ερωτήματος ποιος είναι αυτός που καθορίζει ορισμένες νόρμες ως φυσιολογικές και από πού μπορεί να προέρχονται αυτές οι ιδέες για την κανονικότητα. Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας, προβληματίστε για την πολιτική επίδραση που μπορούν να προκαλέσουν τέτοιες ιδέες μεταξύ των ανθρώπων. Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε και άλλα πεδία εκτός από την ιστορία, τα οπτικά μέσα ή τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα της τάξης σας. Σκεφτείτε τα περιοδικά, τις αφίσες και ούτω καθεξής.

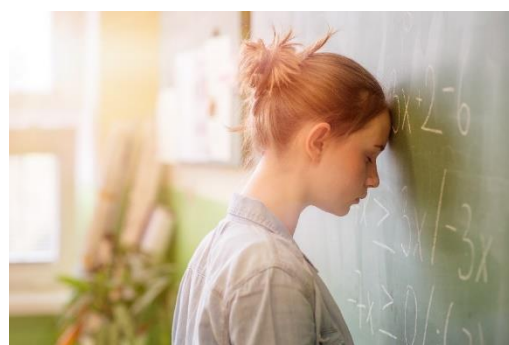

Άσκηση 1.13: Η άσκηση αυτή επεκτείνει τα σχετικά κανονιστικά πεδία ξεκινώντας από την εμφάνιση. Οι μαθητές θα πρέπει να αποκτήσουν μια αίσθηση των πολλών τρόπων με τους οποίους οι κανονιστικές ιδέες σχετικά με το σώμα μπορούν να πολωθούν. Απέχει πολύ από το να πρόκειται μόνο για την ελκυστικότητα ή κάτι παρόμοιο. Πτυχές όπως η φωνή ενός ατόμου, ο τρόπος που κινείται ή οι τυπικές εκφράσεις του προσώπου μπορούν επίσης να αποτελέσουν πρόσφορο έδαφος για πόλωση. Επεξεργαστείτε με τους μαθητές πώς να αντιμετωπίσετε αυτό το πρόβλημα μόλις εντοπιστεί. Συζητήστε μαζί τους για το πώς οι ιδέες των προτύπων συνοδεύονται πάντα από ορισμένες υποκειμενικές προσδοκίες σχετικά με τη συμπεριφορά και την ύπαρξη των άλλων με τους οποίους αλληλεπιδρούμε κοινωνικά. Ρωτήστε πού αυτές οι προσδοκίες μπορεί να είναι προβληματικές και αδικαιολόγητες. Σπάστε τις συνήθειες και τις "ζώνες άνεσης". Προσπαθήστε να εμφυσήσετε στους μαθητές ένα άνοιγμα στη διαφορετικότητα εκτός της ομάδας των συνομηλίκων τους.

Άσκηση 1.14 Ένας συχνά υποτιμημένος παράγοντας στην εμφάνιση της πώλωσης στον καθημερινό μας κόσμο είναι ο παράγοντας της *ιδιοκτησίας*. Σε όλα τα πλαίσια, οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες ενός ατόμου φέρνουν πολύ διαφορετικές συνθήκες εκκίνησης στη ζωή. Αυτό γίνεται συχνά γρήγορα αντιληπτό στην παιδική ηλικία μέσω του σχηματισμού κοινωνικών ομάδων με βάση αυτές τις συνθήκες εκκίνησης. Χρησιμοποιώντας το παράδειγμα του Mark και της Amelie στην άσκηση, προβληματιστείτε για το βαθμό στον οποίο αυτό μπορεί να οδηγήσει σε πώλωση και βρείτε άλλα παραδείγματα στα οποία οι σχέσεις ιδιοκτησίας πολώνονται (ανάλογα με την ηλικία των μαθητών, μπορείτε επίσης να προχωρήσετε στον κόσμο της εργασίας, π.χ. να ασχοληθείτε με τις σχέσεις εισοδήματος κ.λπ.) Σκεφτείτε επίσης δηλώσεις όπως "Δεν μπορούν πάντα όλοι να πληρώσουν δικηγόρο" ή παρόμοιες και τη σημασία τους για την κοινωνική πώλωση.

Άσκηση 1.15: Ο τελευταίος πολιτικός παράγοντας που παρουσιάζεται στη ΕΠ1 είναι οι κανόνες-πρότυπα συμπεριφοράς και οι προσδοκίες που συνδέονται με αυτούς. Ειδικά ο χώρος του *σχολείου* θα πρέπει να είναι προσβάσιμος για όλους τους μαθητές, καθώς αποτελεί μεγάλο μέρος του κόσμου της ζωής τους. Ασχοληθείτε με τις διαφορετικές προσδοκίες από τη συμπεριφορά των μαθητών και με το πώς αυτές οι προσδοκίες μπορούν ήδη να έχουν πολιτική δυναμική (π.χ. πώς το σχολικό σύστημα στο οποίο εργάζεστε ευνοεί ορισμένους ανθρώπους στη συμπεριφορά τους και αδικεί άλλους, κ.λπ.). Στη συνέχεια, μπορείτε αυτό να το εφαρμόσετε σε άλλους τομείς της ζωής στο δεύτερο μέρος της άσκησης..

Άσκηση 1.16: Η τελευταία άσκηση είναι για εμπέδωση και επανάληψη. Ανάλογα με το ποιες ασκήσεις της ΕΠ1 έχετε κάνει, μπορείτε να συσχετίσετε τις εργασίες με τα αποτελέσματά τους.

2 Συμβουλές για την Ενότητα Περιεχομένου 2 "Πόλωση στην επικοινωνία"

2.1 Γενικές πληροφορίες για την ΕΠ2

Η ΕΠ "Πόλωση στην επικοινωνία" κάνει ένα πρώτο βήμα αφαίρεσης πέρα από τις μορφές πόλωσης στον άμεσο καθημερινό κόσμο των μαθητών (βλ. ΘΕ1). Επικεντρώνεται στη διαπροσωπική αλληλεπίδραση μέσω της επικοινωνιακής ανταλλαγής και στο πού ελλοχεύουν κίνδυνοι πόλωσης σε αυτόν τον τομέα και πώς μπορούν να αντιμετωπιστούν με επικοινωνιακή εκπαίδευση.

Αυτό αφορά:

2.2 έως 2.5: Αντιμετώπιση της έντασης μεταξύ της "αυτοαντίληψης" και της "αντίληψης των άλλων".

2.6 έως 2.8: Το πρόβλημα της ασυμφωνίας "αποστολέας:in και παραλήπτης:in" κατά την επικοινωνία.

2.9 έως 2.10: Μη λεκτικές μορφές επικοινωνίας ως πιθανή αιτία πόλωσης.

2.11 έως 2.13: Ομαδική δυναμική και διαμόρφωση επικοινωνιακής ιεραρχίας.

Αυτές οι ασκήσεις μπορούν επίσης να εκπονηθούν ξεχωριστά, αλλά ορισμένες από αυτές σχετίζονται με το περιεχόμενο με τον τρόπο που αναφέρονται. Αν θέλετε να ακολουθήσετε ολόκληρη τη διαδρομή του CU2, θα συνειδητοποιήσετε ότι οι ασκήσεις οδηγούν βήμα προς βήμα από την επικοινωνία μεταξύ δύο ατόμων στη δυναμική των ομάδων και στις σχέσεις κοινωνικής ιεραρχίας τους. Το θέμα είναι πώς μπορεί να προκύψει πόλωση σε όλα αυτά τα επικοινωνιακά επίπεδα και τι μπορεί να γίνει γι' αυτό.

2.2 Ασκήσεις σχετικά με την αυτοαντίληψη και την αντίληψη των άλλων (ΕΠ 2 - 2.2 έως 2.5)

Αυτές οι ασκήσεις θα πρέπει πρώτα να εισάγουν τους μαθητές στο γεγονός ότι δεν υπάρχει μια σταθερή άποψη για τον κόσμο, αλλά ότι κάθε συμμετοχή σε επικοινωνιακές διαδικασίες γίνεται πάντα από μια συγκεκριμένη οπτική γωνία, η οποία δεν είναι απαραίτητο να είναι αυτή του συνομιλητή μου. Επομένως, προκειμένου να μειωθεί η πόλωση, είναι σημαντικό να αναγνωριστούν και να συμπεριληφθούν επικοινωνιακά αυτές οι διαφορετικές απόψεις.

Ασκήσεις 2.2 και 2.3: Η εισαγωγή στον τομέα της πόλωσης μέσω της επικοινωνίας είναι το περίφημο μοντέλο του παγόβουνου. Είναι επίσης αρκετά κατανοητό για τους μικρότερους μαθητές, αν εισαχθεί προσεκτικά. Μεταξύ άλλων, χρησιμεύει για να καταστήσει ορατή τη διαφορά μεταξύ της αυτοαντίληψης και της αντίληψης από τους άλλους στην επικοινωνία. Αυτό που βρίσκεται πάνω από την επιφάνεια του νερού είναι ορατό στους άλλους. Αυτό που βρίσκεται κάτω από την επιφάνεια του νερού δεν είναι ή είναι ελάχιστα ορατό. Η τελευταία περιοχή είναι επομένως πολύ περισσότερο εκτεθειμένη στην κοινή ερμηνεία μεταξύ των ανθρώπων. Ωστόσο, η ερμηνεία αυτή μπορεί να είναι λανθασμένη και έτσι να αποτελέσει πρόσφορο έδαφος για πόλωση (π.χ. διαπροσωπικές, επικοινωνιακές, πολιτικές, οικονομικές ή κοινωνικές εντάσεις). Διότι η υποτιθέμενη θέαση κάτω από την επιφάνεια του νερού συχνά μας οδηγεί στο να ερμηνεύουμε τη συμπεριφορά των άλλων ανθρώπων από τη δική μας οπτική γωνία. Αν όμως η ερμηνεία αυτή είναι λανθασμένη, μπορεί αδικαιολόγητα να δούμε τη συμπεριφορά τους με άσχημο τρόπο ή να την αξιολογήσουμε αρνητικά. Αυτό με τη σειρά του μπορεί να οδηγήσει σε παρεξηγήσεις, προκαταλήψεις και πολώσεις.

Ωστόσο, ακόμη περισσότερο: Η **άσκηση 2.3** εστιάζει στο γεγονός ότι δε γνωρίζω πάντα το παγόβουνο μου 100% στην αυτοαντίληψή μου. Η εικόνα είναι αφιερωμένη σε αυτή την περίσταση, ότι δηλαδή αντιλαμβάνομαι πάντα αυτό που βρίσκεται κάτω από την επιφάνεια του νερού μου ως γεμάτο σύννεφα και θολό. Δε γνωρίζω πάντα επακριβώς τι με κινεί, τι με παρακινεί ή τι με εμποδίζει. Επομένως, το νόημα αυτής της άσκησης είναι να μάθουμε ότι η *επικοινωνία* δεν είναι μόνο το κλειδί για να γνωρίσουμε καλύτερα τους *άλλους ανθρώπους*, αλλά και για να γνωρίσουμε καλύτερα τον εαυτό μας, αποφεύγοντας έτσι εξ αρχής μια πιθανή πόλωση. Θα πρέπει να μάθουμε να μειώνουμε την πόλωση μεταξύ μας μιλώντας και επικοινωνώντας μεταξύ μας - και έτσι να γνωρίσουμε καλύτερα τους άλλους και τον εαυτό μας. Εργαστείτε με τους μαθητές σε διαφορετικές συνθέσεις και πρακτικές ασκήσεις που μπορούν να βοηθήσουν στην επίτευξη αυτού του στόχου.

Ασκήσεις 2.4 και 2.5: Ένα κεντρικό σημείο της διαπροσωπικής επικοινωνίας είναι να μάθουμε να διακρίνουμε μεταξύ *ιδιωτικής* και *δημόσιας σφαίρας*. Διότι και στις δύο σφαίρες οι άνθρωποι συμπεριφέρονται διαφορετικά όταν επικοινωνούν μεταξύ τους. Μέσα από τις δύο λίστες που θα γίνουν στην άσκηση 2.4, δείξτε στους μαθητές σε ποιο βαθμό τα θέματα για τα οποία είμαστε διατεθειμένοι να μιλήσουμε διαφέρουν στις δύο σφαίρες.

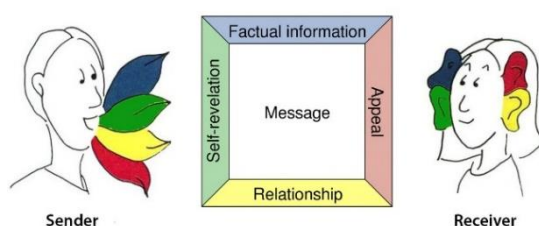
Η **άσκηση 2.5** έχει ως στόχο να αντανakλά αυτή τη διάκριση στον κόσμο της ζωής των ίδιων των μαθητών και να τους κάνει να συνειδητοποιήσουν ότι βρισκόμαστε πάντα σε διαφορετικά επικοινωνιακά περιβάλλοντα μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου. Αυτό ισχύει και για κάθε σχολική ημέρα, στην οποία επομένως αντανakλάται αυτή η διάκριση. Επομένως, εξασφαλίζοντας τα αποτελέσματα αυτής της άσκησης, πάνω απ' όλα, αναπτύσσουν επίσης μια συνειδητοποίηση του πώς μπορούμε να συναντηθούμε μεταξύ μας σε σχέση με τις ιδιωτικές επικοινωνιακές μας διαστάσεις. Διότι παρεξηγήσεις, συγκρούσεις και πολώσεις προκύπτουν συνήθως εκεί όπου δεν ασκείται αυτή η σκέψη και η επικοινωνία είναι διαφορετική δημόσια από ό,τι ιδιωτικά. Για παράδειγμα, δώστε απλά παραδείγματα όπως η ερώτηση "Πώς είσαι;" στην οποία οι άνθρωποι συχνά δίνουν δημόσιως μια πολύ διαφορετική απάντηση από εκείνη που αντανakλά στην πραγματικότητα το πώς είναι. Δώστε περισσότερα παραδείγματα και στη συνέχεια επεξεργαστείτε τον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ σας ώστε να είστε διακριτικοί απέναντι σε τέτοιες διαφορές.

2.3 Ασκήσεις σχετικά με τη διαφορά μεταξύ αποστολέα:in και παραλήπτη (ΕΠ 2 - 2.6 έως 2.8)

Οι ασκήσεις αυτές εμβαθύνουν στην πολυπλοκότητα των επικοινωνιακών καταστάσεων. Ωστόσο, δεν απαιτούν τις προηγούμενες ασκήσεις, μπορούν να γίνουν ανεξάρτητα. Η κύρια έμφαση εδώ δίνεται

στην ανάδειξη των πολώσεων μέσω της παρεμβολής στη μετάδοση πληροφοριών. Αυτό μπορείτε να το μεταφέρετε ανά πάσα στιγμή στις διάφορες μορφές επικοινωνίας των μαθητών (όπως προφορικές συνομιλίες, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, υπηρεσίες messenger, ...) και να το εξετάσετε εκεί.

Άσκηση 2.6: Η άσκηση αυτή εισάγει το μοντέλο του *τετραγώνου του μηνύματος* του ερευνητή της επικοινωνίας Friedemann Schulz von Thun, το οποίο είναι εύκολο να κατανοήσουν οι μαθητές. Ένα απλό παράδειγμα πρότασης "Είναι πράσινο." χρησιμοποιείται για να καταδειχθούν οι διαφορετικοί τρόποι με τους οποίους μπορεί να γίνει κατανοητή αυτή η πρόταση. Παίξτε τις διαφορετικές επικοινωνιακές δυνατότητες ερμηνείας αυτής της πρότασης με άλλα παραδείγματα από τον κόσμο των νέων, π.χ. "Το δωμάτιό σου μοιάζει με σκουπιδότοπο" ή "Θα μετρήσω μέχρι το τρία" κ.ο.κ. Με βάση αυτά τα παραδείγματα, χρησιμοποιήστε το σκίτσο για να επεξεργαστείτε τη θεωρία του ειδησεογραφικού τετραγώνου στο δεύτερο μέρος της άσκησης.

Σχήμα 1: μοντέλο τεσσάρων πλευρών

Πηγή: <https://4eyes-model.com/>

Άσκηση 2.7: Αφενός, η άσκηση αυτή συνοψίζει και επιδεικνύει ξανά τη θεωρία του τετραγώνου μηνυμάτων. Μπορείτε επίσης να εντάξετε αυτό το μέρος στην προηγούμενη άσκηση. Η κεντρική πτυχή είναι το πρακτικό μέρος της άσκησης 2.7. Οι μαθητές θα πρέπει να σκεφτούν καταστάσεις στις οποίες προκύπτουν συγκρούσεις εξαιτίας ορισμένων παρεμβολών μεταξύ αποστολέα και παραλήπτη που οδηγούν σε παρεξηγήσεις. Καθοδηγήστε τους μαθητές να παίξουν συγκεκριμένα με τις αναντιστοιχίες μεταξύ των τεσσάρων πλευρών του τετραγώνου του μηνύματος (π.χ.: το ένα άτομο ακούει ως επιτιμητική έκκληση αυτό που το άλλο θέλει να μεταφέρει μόνο ως ουδέτερη πραγματική πληροφορία). Βάλτε τους μαθητές να δοκιμάσουν όλες τις πλευρές του τετραγώνου μηνυμάτων και να τις αντιστοιχίσουν μεταξύ τους. Φέρτε στην επιφάνεια το παράδειγμα "Είναι πράσινο." από την προηγούμενη άσκηση, αν η εργασία είναι ασαφής.

Άσκηση 2.8: Τώρα που το τετράγωνο ειδήσεων έχει γίνει πράξη βήμα προς βήμα θεωρητικά και πρακτικά, στρεφόμεστε ειδικά στον παράγοντα *πόλωσης* σε αυτή την άσκηση. Από τη μία πλευρά, οι μαθητές - υποστηριζόμενοι από το παράδειγμα "Ξέρεις πραγματικά την απάντηση σε όλα. - αφενός - υποστηριζόμενοι από το παράδειγμα " Ξέρεις πραγματικά την απάντηση σε όλα " - να επεξεργαστούν διάφορα σενάρια στα οποία οι δυσαρμονίες στο ειδησεογραφικό τετράγωνο μπορούν να οδηγήσουν όχι μόνο σε παρεμβολές ή παρεξηγήσεις, αλλά και σε έντονη πόλωση.

Είναι σημαντικό εδώ να κατανοήσουμε ότι συνήθως μια απλή παρεξήγηση δεν οδηγεί αμέσως σε ριζικές πολώσεις μεταξύ των ανθρώπων, αλλά ότι αυτή συνήθως συνοδεύεται από ένα εξελισσόμενο ιστορικό παρεξηγήσεων. Οι μαθητές θα πρέπει επομένως να αναπτύξουν ένα τέτοιο ιστορικό και να εξετάσουν πού και πότε θα έπρεπε να έχει παρέμβει κανείς για να αποτρέψει την πόλωση από το να την αποτρέψει πλήρως ή τουλάχιστον να είναι σε θέση να τη μειώσει αν έχει ήδη εμφανιστεί.

Στόχος της άσκησης είναι η ανάπτυξη άμεσων στρατηγικών για την επικοινωνιακή καταπολέμηση της πόλωσης με τη βοήθεια της ειδησεογραφικής πλατείας. Μπορείτε επίσης να αναπτύξετε και να

συντάξετε έναν κατάλογο ιδεών που θα βοηθήσει τους μαθητές να αποτρέψουν τις διάφορες πολώσεις επικοινωνώντας ουσιαστικά μεταξύ τους.

2.4 Πόλωση και μη λεκτική επικοινωνία (ΕΠ 2 - 2.9 έως 2.10)

Άσκηση 2.7: Αφενός, η άσκηση αυτή συνοψίζει και επιδεικνύει ξανά τη θεωρία του τετραγώνου μηνυμάτων. Μπορείτε επίσης να εντάξετε αυτό το μέρος στην προηγούμενη άσκηση. Η κεντρική πτυχή είναι το πρακτικό μέρος της άσκησης 2.7. Οι μαθητές θα πρέπει να σκεφτούν καταστάσεις στις οποίες προκύπτουν συγκρούσεις εξαιτίας ορισμένων παρεμβολών μεταξύ αποστολέα και παραλήπτη που οδηγούν σε παρεξηγήσεις. Καθοδηγήστε τους μαθητές να παίξουν συγκεκριμένα με τις αναντιστοιχίες μεταξύ των τεσσάρων πλευρών του τετραγώνου του μηνύματος (π.χ.: το ένα άτομο ακούει ως επιτιμητική έκκληση αυτό που το άλλο θέλει να μεταφέρει μόνο ως ουδέτερη πραγματική πληροφορία). Βάλτε τους μαθητές να δοκιμάσουν όλες τις πλευρές του τετραγώνου μηνυμάτων και να τις αντιστοιχίσουν μεταξύ τους. Φέρτε στην επιφάνεια το παράδειγμα "Είναι πράσινο." από την προηγούμενη άσκηση, αν η εργασία είναι ασαφής.

Άσκηση 2.8: Τώρα που το τετράγωνο ειδήσεων έχει γίνει πράξη βήμα προς βήμα θεωρητικά και πρακτικά, στρεφόμεστε ειδικά στον παράγοντα *πόλωσης* σε αυτή την άσκηση. Από τη μία πλευρά, οι μαθητές - υποστηριζόμενοι από το παράδειγμα "Ξέρεις πραγματικά την απάντηση σε όλα. - αφενός - υποστηριζόμενοι από το παράδειγμα " Ξέρεις πραγματικά την απάντηση σε όλα " - να επεξεργαστούν διάφορα σενάρια στα οποία οι δυσαρμονίες στο ειδησεογραφικό τετράγωνο μπορούν να οδηγήσουν όχι μόνο σε παρεμβολές ή παρεξηγήσεις, αλλά και σε έντονη πόλωση.

Είναι σημαντικό εδώ να κατανοήσουμε ότι συνήθως μια απλή παρεξήγηση δεν οδηγεί αμέσως σε ριζικές πολώσεις μεταξύ των ανθρώπων, αλλά ότι αυτή συνήθως συνοδεύεται από ένα εξελισσόμενο ιστορικό παρεξηγήσεων. Οι μαθητές θα πρέπει επομένως να αναπτύξουν ένα τέτοιο ιστορικό και να εξετάσουν πού και πότε θα έπρεπε να έχει παρέμβει κανείς για να αποτρέψει την πόλωση από το να την αποτρέψει πλήρως ή τουλάχιστον να είναι σε θέση να τη μειώσει αν έχει ήδη εμφανιστεί.

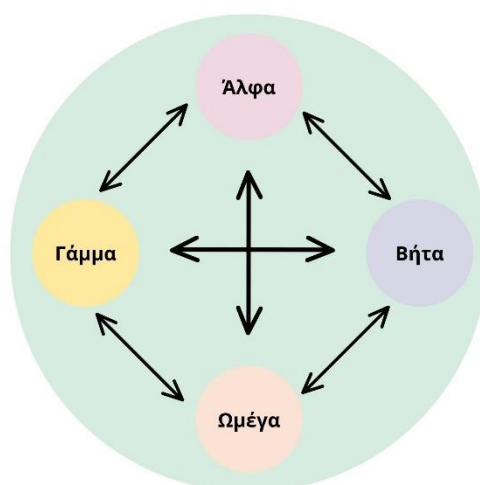
Στόχος της άσκησης είναι η ανάπτυξη άμεσων στρατηγικών για την επικοινωνιακή καταπολέμηση της πόλωσης με τη βοήθεια της ειδησεογραφικής πλατείας. Μπορείτε επίσης να αναπτύξετε και να συντάξετε έναν κατάλογο ιδεών που θα βοηθήσει τους μαθητές να αποτρέψουν τις διάφορες πολώσεις επικοινωνώντας ουσιαστικά μεταξύ τους.

2.5 Πόλωση και δυναμική των ομάδων (ΕΠ 2 - 2.11 έως 2.13)

Το τελευταίο μέρος του τομέα "Πόλωση και επικοινωνία" ασχολείται με τις επικοινωνιακές ιεραρχίες και τη δυναμική των ρόλων στις ομάδες. Οι μαθητές θα πρέπει να μάθουν να αναγνωρίζουν και να αναλογίζονται σχετικά με τη δική τους εμπλοκή σε τέτοιες δυναμικές ομάδων, ώστε στη συνέχεια να είναι σε θέση να αναλάβουν την κατάλληλη δράση όταν εμφανίζεται πόλωση. Η ΕΠ ολοκληρώνεται με μια εισαγωγή στις ιδέες της *μη βίαιης επικοινωνίας*, η οποία μπορεί να οριστεί ως ο γενικός στόχος της μείωσης της πόλωσης.

Ασκήσεις 2.11 και 2.12: Αυτές οι δύο ασκήσεις είναι αφιερωμένες στο μοντέλο δυναμικής των ρόλων στις ομάδες σύμφωνα με τον ψυχολόγο Raoul Schindler, το οποίο οι μαθητές μπορούν να κατανοήσουν. Η **άσκηση 2.11** θα πρέπει να αποκαλύψει πώς, σύμφωνα με τον Schindler, κατανέμονται οι ρόλοι και ποιοι ρόλοι κάνουν μια ομάδα να λειτουργεί. Είναι ζωτικής σημασίας να επισημανθεί ότι *κάθε ρόλος* έχει μια σημαντική λειτουργία στην ομάδα και ότι δεν πρόκειται για αποκλεισμό ατόμων λόγω διαφορετικών απόψεων ή στάσεων. Μια ομάδα που λειτουργεί καλά *ενσωματώνει* την ποικιλομορφία της.

Αυτό θα εφαρμοσθεί στην πράξη **Άσκηση 2.12**, δημιουργώντας ένα εργαλείο για τους μαθητές που θα βοηθήσει στην ελαχιστοποίηση της αναδυόμενης πόλωσης στη δυναμική της ομάδας, ενσωματώνοντας και συμπεριλαμβάνοντας διαφορετικούς ρόλους.

Άσκηση 2.13: Η άσκηση αυτή είναι αφιερωμένη στις επιμέρους στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αντιμετώπιση της βίας που προκύπτει μέσω της επικοινωνίας και συνεπώς τη μείωση της πόλωσης. Το μοντέλο μη βίαιης επικοινωνίας του Rosenberg δεν είναι φυσικά το μοναδικό, αλλά προχωρά με απλά βήματα που είναι κατανοητά για τους νέους. Χρησιμοποιήστε αυτήν την άσκηση για να εξασκηθείτε σε διάφορες καταστάσεις κλιμάκωσης και αποκλιμάκωσης της επικοινωνίας.

Άσκηση 2.14: Τώρα συγκεντρώστε όλα όσα μάθατε στην ΕΠ2 και βάλτε τους μαθητές να αναπτύξουν και να οργανώσουν οι ίδιοι εργαστήρια όπου διδάσκουν σε άλλους να αντιμετωπίζουν την πόλωση μέσω της επικοινωνίας.

3 Συμβουλές για την Ενότητα Πριεχομένου "Πόλωση στην ψυχή μας"

3.1 Γενικές πληροφορίες για την ΕΠ3

Η ΕΠ "Η πόλωση στην ψυχή μας" απευθύνεται σε φοιτητές με ένα ορισμένο επίπεδο αυτοαναστοχασμού σχετικά με τις ψυχολογικές διεργασίες. Αυτό συμβαίνει επειδή ασχολείται με ψυχολογικές διεργασίες που μπορούν να συμβάλουν σε τάσεις πόλωσης, η αναγνώριση των οποίων απαιτεί να εισαχθούν οι άνθρωποι σε έναν τέτοιο αυτο-αναστοχασμό βήμα προς βήμα. Σε αυτή τη βάση, η ΕΠ αναπτύσσει στη συνέχεια έννοιες για δράση με στόχο τη μείωση της πόλωσης.

Αυτή αφορά:

3.2 έως 3.4: Προβληματισμό σχετικά με τις δικές μας μορφές αντίληψης και νόησης όσον αφορά την πόλωση.

3.5 έως 3.7: Αντανάκλαση ψυχοκοινωνικών διαδικασιών, όπως προκαταλήψεις, στερεότυπα και κλισέ.

3.8 έως 3.11: Προβληματισμό σχετικά με την εξουσία, τις εχθρικές εικόνες και την πίεση των συνομηλίκων και τη μείωσή τους.

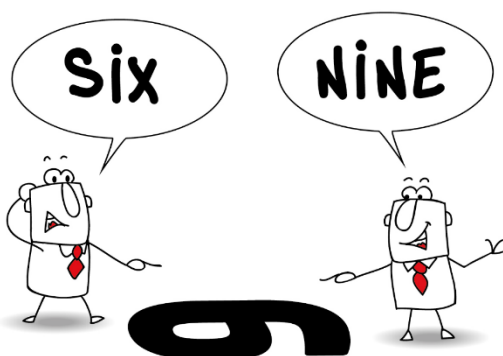
3.12: Ανάπτυξη ενός καταλόγου μέτρων για την ενεργό αντιμετώπιση όλων αυτών.

Αυτές οι ασκήσεις μπορούν επίσης να γίνουν ξεχωριστά, αλλά ορισμένες συνδέονται με τον τρόπο που αναφέρονται.

3.2 Ασκήσεις σχετικά με την ίδια τη γνώση (ΕΠ 3 - 3.2 έως 3.4)

Οι ασκήσεις αυτές έχουν ως στόχο να εξοικειώσουν τους μαθητές με το γεγονός ότι ακόμη και κάτι τόσο υποτιθέμενα φυσικό όσο η αισθητηριακή αντίληψη ή η αντίληψη της νοημοσύνης διαμορφώνονται με πολλούς τρόπους και είναι κοινωνικά ενσωματωμένες. Ως εκ τούτου, αν παραμείνουν μη αντανακλαστικές, μπορούν πάντα να αποτελέσουν πηγή ανάδυσης της πόλωσης. Οι ασκήσεις στοχεύουν στο να αναγνωρίσουμε αυτό το έδαφος και να μπορέσουμε να το διασπάσουμε.

Ασκήσεις 3.2 και 3.3: Οι δύο πρώτες ασκήσεις εξοικειώνουν τους μαθητές με τις βασικές έννοιες της διαμόρφωσης της αντίληψης (προσαρμογή, επιλεκτική προσοχή και κοινωνική αντίληψη). Είναι σημαντικό να έχουν επίγνωση του γεγονότος ότι ακόμη και τα υποτιθέμενα πιο άμεσα αντιληπτικά περιεχόμενα ερμηνεύονται ήδη ποικιλοτρόπως, πλαισιώνονται και διαμορφώνονται κοινωνικά. Οι άνθρωποι δίνουν έμφαση σε διαφορετικά πράγματα στο πεδίο της αντίληψής τους, παραμελώντας ή αγνοώντας άλλα. Αυτό σχετίζεται ακόμη και με απλούς μηχανισμούς όπως οι συνήθειες ή η επανάληψη.

Η άσκηση 3.3 εφαρμόζει αυτή τη θεωρία παρέχοντας στους μαθητές ένα εργαλείο για να διερωτηθούν και να αντιμετωπίσουν τις επιδράσεις της προσαρμογής, της επιλεκτικής προσοχής και της κοινωνικής αντίληψης στις κρίσεις ενός ατόμου για τον κόσμο. Διότι είναι ακριβώς αυτό στο οποίο έχουμε συνηθίσει και το οποίο αμφισβητούμε λιγότερο απ' όλα, είναι ακριβώς αυτό που θεωρείται δεδομένο και το οποίο αμφισβητούμε λιγότερο απ' όλα. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να ρίξουμε φως σε αυτές τις αδιαμφισβήτητες συνήθειες αντίληψης στον εαυτό μας και στους άλλους και να μάθουμε να αναγνωρίζουμε και να ασκούμε κριτική στην επιρροή τους στην πιθανή πόλωση. Πάνω απ' όλα, οι μαθητές θα πρέπει να αναπτύξουν συνείδηση του γεγονότος ότι πίσω από τις κοινωνικές στάσεις, τις κρίσεις και τις απόψεις ενός ατόμου υπάρχει πάντα μια ολόκληρη ιστορία ζωής και ποτέ μόνο μεμονωμένες συμπτώσεις. Στη συνέχεια, μπορείτε λοιπόν να επεξεργαστείτε μαζί τους πώς να απευθύνετε αυτή την ιστορία ζωής σε ένα άτομο με τέτοιο τρόπο ώστε να μην αισθάνεται ότι δέχεται επίθεση ή ότι αντιμετωπίζεται άδικα. Στοχεύστε σε τρόπους που μπορούν να μας βοηθήσουν να μάθουμε να αμφισβητούμε τις αντιλήψεις του άλλου.

Άσκηση 3.4: Ένα εξίσου λεπτό σημείο όπως τα αποτυπώματα της υποκειμενικής μας αντίληψης (βλ. Άσκηση 3.2 και 3.3) είναι η έννοια της *νοημοσύνης*. Αρκετές πολώσεις μεταξύ των ανθρώπων προκύπτουν με βάση την έννοια της νοημοσύνης και τη συναφή αξιολόγηση των επιδόσεων ενός ατόμου. Όσοι θεωρούνται λιγότερο ευφυείς θεωρούνται επίσης λιγότερο ικανοί. Γίνεται προβληματικό όταν επιστρατεύονται υποκειμενικά αξιολογικές απόψεις για ανθρώπους και ομάδες ανθρώπων, οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν σε πόλωση.

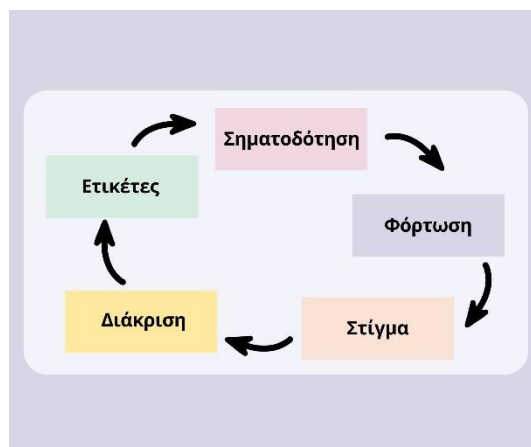
Ως εκ τούτου, η **άσκηση 3.4** ασχολείται με τον κριτικό προβληματισμό σχετικά με την έννοια της νοημοσύνης και δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να αμφισβητήσουν συγκεκριμένα όλα όσα συνήθως θεωρούνται *επίτευγμα νοημοσύνης*. Μέσω αυτού, γίνεται γρήγορα σαφές ότι ορισμένες ικανότητες αναγνωρίζονται πάντα ως *ευφυΐα από* μια συλλογικότητα σε ορισμένες καταστάσεις - και ότι σε εντελώς διαφορετικές καταστάσεις σε άλλες συλλογικότητες, με τη σειρά τους, άλλες έννοιες της ευφυΐας προτιμώνται. Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές θα πρέπει να μάθουν σε ποιο βαθμό μια μη αναστοχαστική χρήση του όρου "νοημοσύνη" μπορεί να οδηγήσει σε πόλωση.

3.3 Ασκήσεις ψυχοκοινωνικού προβληματισμού (ΕΠ 3 - 3.5 έως 3.7)

Οι ασκήσεις ψυχοκοινωνικού προβληματισμού αναφέρονται σε ένα βασικό θέμα καταπολέμησης της πόλωσης: προκαταλήψεις, στερεότυπα, στερεότυπα και ρατσισμοί, σεξισμοί, ταξισμοί και κουλτουραλισμοί που βασίζονται σε αυτά. Οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να προβληματιστούν πάνω σε όλα αυτά και να συμβάλουν ενεργά στην αποδόμηση των πολιτικών κοινωνικών κρίσεων.

Άσκηση 3.5: Καθώς ο σχηματισμός πολύπλευρων προκαταλήψεων αποτελεί βασικό θέμα για την ανάδυση της πόλωσης και των πολώσεων, η άσκηση αυτή αποσκοπεί στην ανάπτυξη της λεπτομερούς κατανόησης της ψυχολογίας της προκατάληψης από τους μαθητές. Ως εκ τούτου, η άσκηση περνάει πρώτα από τη δημιουργία τους βήμα προς βήμα, από απλές ενδείξεις έως διακρίσεις, φτιάχνοντας *ετικέτες* και *αποδόσεις θυμάτων που* ευθύνονται κυρίως για την πόλωση. Πρόκειται για μια εφαρμογή της θεωρίας της σπείρας των προκαταλήψεων σύμφωνα με τους Crisp et al. - Οι μαθητές θα πρέπει να μάθουν για τη δύναμη των *ετικετών, δηλαδή των* αποδόσεων κοινωνικού ρόλου, οι οποίες οδηγούν κάθε φορά σε μια συμπεριφορική προσαρμογή των ανθρώπων σύμφωνα με αυτές τις αποδόσεις, αν μόνο αυτές οικοδομηθούν για μεγάλο χρονικό διάστημα και αρκετά έντονα. Ακριβώς όταν οι ετικέτες οδηγούν στη διαμόρφωση ταυτοτήτων θυμάτων, μπορεί να προκύψει η αντι-διάκριση και συνεπώς ο σχηματισμός πολώσεων.

Απεικονίστε αυτή τη δυναμική σε διάφορους τομείς της ζωής και επανέλθετε, ξανά και ξανά, στο ποιος επιβάλλει ετικέτες σε ποιον και σε ποιο βαθμό και έτσι θα μπορούσε να επιβάλει την αντι-επιβολή τους. Εργαστείτε ιδιαίτερα στην πτυχή ότι η κοινωνική κρίση έχει φυσικά τον καθορισμένο σκοπό της για τα ανθρώπινα όντα, αλλά πάντα κινδυνεύουμε να την αφήσουμε να γίνει πρόσφορο έδαφος για πόλωση, αν δεν μπορούμε να προβληματιστούμε σχετικά με αυτήν κριτικά και να την αμφισβητήσουμε.

Άσκηση 3.6: Αυτή η άσκηση εφαρμόζει τις γνώσεις που έχουν οικοδομηθεί στο σπирάλ της προκατάληψης (βλ. 3.5). Συζητήστε με τους μαθητές όχι μόνο θεωρητικά τα διάφορα πεδία της προκατάληψης, αλλά και επεξεργαστείτε μαζί τους πρακτικά τι μπορεί να γίνει σε κάθε πεδίο για να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις και τα αποτελέσματα των *ετικετών*, των *αποδόσεων* και των *διακρίσεων*. Σκεφτείτε όχι μόνο την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση, αλλά και πράγματα όπως η βελτίωση των ευκαιριών, των συνθηκών και των περιστάσεων των ανθρώπων. Εφαρμόστε αυτό σε κάθε τομέα που συζητάτε στην τάξη.

Άσκηση 3.7: Αυτή η άσκηση παρακινεί τώρα τους μαθητές να εξετάσουν τις προκαταλήψεις. Καθώς πρόκειται για ένα ευαίσθητο θέμα που οι άνθρωποι διστάζουν να βγάλουν δημόσια προς τα έξω, η άσκηση σχεδιάζεται γύρω από μια ιδιωτική ημερολογιακή καταχώρηση. Ως εκ τούτου, ενθαρρύνετε τους μαθητές να είναι ανελέητα ειλικρινείς με τον εαυτό τους. Δε χρειάζεται να δείξουν το αποτέλεσμα τους σε κανέναν, μπορεί να παραμείνει δικό τους.

Φυσικά, μπορούν να μοιραστούν ορισμένες ιδέες με την τάξη υπό την καθοδήγησή σας, αν το επιθυμούν. Αν θέλετε, δώστε κι εσείς το καλό παράδειγμα. Αυτό που είναι κρίσιμο σε αυτήν την περίπτωση είναι να θέσουν επίσης δυνατότητες και μέτρα πρακτικής εφαρμογής προς την κατεύθυνση της μεγαλύτερης ελευθερίας από προκαταλήψεις και συνεπώς διακρίσεις και πόλωση. Από τον προβληματισμό θα πρέπει να είναι δυνατή η μετάβαση στην πρόσκληση για δράση. Αν οι μαθητές σας είναι πολύ δημιουργικοί σε αυτό, μπορούν να το διαμορφώσουν σε δικές τους εργαστηριακές ενότητες.

3.4 Ασκήσεις εξουσίας, εχθρικές εικόνες και πίεση από ομοτίμους (ΕΠ 3 - 3.8 έως 3.11)

Οι ασκήσεις σχετικά με τις ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις των δομών εξουσίας, των εχθρικών εικόνων και της πίεσης των συνομηλίκων εντάσσονται άμεσα στην ψυχολογικά ερμηνευόμενη πρακτική της κοινωνικής ζωής των μαθητών. Βρισκόμαστε πάντα σε ιεραρχίες, είμαστε αντιμέτωποι με εχθρικές εικόνες και εκτεθειμένοι στην πίεση των κοινωνικών μας ομάδων. Αυτό αποτελεί επίσης ένα τυπικό έδαφος εκτροφής της πόλωσης, η οποία θα αποτελέσει επομένως αντικείμενο τόσο θεωρητικής όσο και πρακτικής επεξεργασίας.

Άσκηση 3.8: Η άσκηση 3.8 βασίζεται στο λεγόμενο πείραμα Asch, ένα από τα κλασικά κοινωνικο-ψυχολογικά πειράματα που αποκαλύπτουν την εκτεταμένη επίδραση της πίεσης των συνομηλίκων στις πράξεις ενός ατόμου. Αν η δυναμική της τάξης σας το επιτρέπει, μπορείτε να διεξάγετε τη μία ή την άλλη εκδοχή του πειράματος ως εισαγωγή στο θέμα. Για να το κάνετε αυτό, εξοικειωθείτε προηγουμένως με την άσκηση 3.8, ώστε να γνωρίζετε πού αποσκοπεί. Αν αποφασίσετε να το

πραγματοποιήσετε, καθοδηγήστε το καλά, ώστε να μην υπάρξουν συγκρούσεις μεταξύ των μαθητών. Αν συμβεί, μπορείτε να το κάνετε θέμα του μαθήματος, καθώς δείχνει πόσο εύκολα πολώνεται η ομαδική πίεση.

Το πιο σημαντικό είναι ότι η άσκηση στοχεύει στην απεικόνιση της πίεσης των συνομηλίκων μέσω των *τιμωριών* για ανεπιθύμητη συμπεριφορά και της *επιβράβευσης* για επιθυμητή συμπεριφορά των ατόμων. Χρησιμοποιώντας το πείραμα Asch, βάλτε τους μαθητές να συζητήσουν ποιες μέθοδοι τέτοιων τιμωριών και ανταμοιβών υπάρχουν και πώς συμβάλλουν στην πόλωση της συμπεριφοράς που μπορεί να εκδηλωθεί μεταξύ ατόμων και ομάδων και μεταξύ διαφορετικών ομάδων. Είναι ζωτικής σημασίας να επισημανθεί η τάση να εντάσσεται κανείς τελικά στη δυναμική της ομάδας, ακόμη και αν συνεχίζει να μην είναι εσωτερικά πεπεισμένος. Ο κίνδυνος της πόλωσης υπάρχει όταν κάποιος *εντάσσεται*, ανεξάρτητα από το πώς σκέφτεται εσωτερικά.

Άσκηση 3.9: Η άσκηση αυτή βασίζεται σε ένα άλλο πείραμα που άφησε εποχή στην κοινωνική ψυχολογία, το λεγόμενο *πείραμα Milgram*. Η χρήση του παραδείγματός του, έχει σκοπό να καταδείξει πόσο εύκολα οι άνθρωποι - εκτός από την πίεση των συνομηλίκων της προηγούμενης άσκησης - μπορούν να οδηγηθούν σκόπιμα από δομές εξουσίας σε πράξεις αποκλεισμού, δημιουργίας συγκρούσεων, πόλωσης, ακόμη και βίαιες πράξεις. Αυτό που είναι ζωτικής σημασίας σε αυτή την άσκηση είναι να αναπτύξουν οι μαθητές την επίγνωση ότι οι άνθρωποι είναι συνήθως πρόθυμοι να κάνουν όλων των ειδών τα πράγματα, αρκεί να τους κάνουν να αισθανθούν ότι δεν είναι υπεύθυνοι για τις πράξεις τους. Αυτό επιτυγχάνεται με την εισαγωγή αρχών, αλυσίδων διοίκησης κ.λπ. οι οποίες ουσιαστικά αναλαμβάνουν την ευθύνη και έτσι ανακηρύσσουν τους ανθρώπους σε υποκατάστατους παράγοντες. Αυτοί οι υποκατάστατοι παράγοντες συνεχίζουν στη συνέχεια να πολώνουν, επειδή δεν αισθάνονται υπεύθυνοι.

Σκεφτείτε με τους μαθητές πού εμφανίζεται παντού στη ζωή μας αυτή η λεγόμενη *διάχυση της ευθύνης* και πού προκαλείται από δομές, ιεραρχίες και εξουσίες. Σε ένα επόμενο βήμα, επεξεργαστείτε μαζί τους ποια προβλήματα, ιδίως όσον αφορά τις μορφές πόλωσης (αποκλεισμός, συγκρούσεις, εικόνες του εχθρού, ...), συνδέονται με αυτό και, σε ένα τελευταίο βήμα, τι θα μπορούσε να γίνει γι' αυτό και πώς θα μπορούσαμε να οργανώσουμε τη ζωή μας μαζί ώστε να αποφύγουμε την πολωτική διάχυση της ευθύνης.

Άσκηση 3.10: Οι *εχθρικές εικόνες* αποτελούν κεντρική πτυχή στην ανάδυση και την εδραίωση των πολώσεων. Αυτή η άσκηση έχει στόχο όχι μόνο να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές για τα ανοιχτά ορατά εχθρικά στερεότυπα, αλλά και να τους βοηθήσει να αναγνωρίσουν τους λόγους για τους οποίους προκύπτουν (μπορούν επίσης να χρησιμοποιήσουν τις Ασκήσεις 3.5 έως 3.7 σχετικά με τη σπείρα της προκατάληψης). Με βάση αυτές τις γνώσεις-συμπεράσματα, θα πρέπει να καθοριστούν μέτρα που οδηγούν ενεργά και πρακτικά στην αποδόμηση των εχθρικών εικόνων. Επεξεργαστείτε με τους μαθητές τόσο τα καθήκοντα που θα είχε η κοινωνία από αυτή την άποψη όσο και τα καθήκοντα που αφορούν κάθε άτομο στην καθημερινή ζωή και μπορούν να συμβάλουν στην πρόληψη των εχθρικών στερεοτύπων. Πάνω απ' όλα είναι καθοριστική η αναφορά στην ευθύνη του καθενός στον δικό του χώρο ζωής και στο δικό του πεδίο δράσης (σκεφτείτε: Την άμεση αντιμετώπιση των προβλημάτων, την εκμάθηση της ενεργούς προσέγγισης των ανθρώπων, τον προγραμματισμό κοινών δραστηριοτήτων, τη γνωριμία με γλώσσες και τρόπους ζωής, ...).

Άσκηση 3.11: Η άσκηση αυτή συγκεντρώνει μαζί τις *ασκήσεις 3.8 έως 3.10* και τις συνδυάζει με το ερώτημα πώς μπορούν να μειθούν ενεργά η ομαδική πίεση, οι εχθρικές εικόνες και οι δομές εξουσίας. Οι μαθητές θα πρέπει να βρουν μέτρα για διάφορους τομείς της ζωής που μπορούν να μειώσουν τις κοινωνικές εντάσεις και που ο καθένας μπορεί να εφαρμόσει ενεργά. Αυτό γίνεται με μεθόδους εμπειρικής έρευνας, κυρίως με βάση ένα ερωτηματολόγιο, τα αποτελέσματα του οποίου

στη συνέχεια θα παρουσιαστούν και θα εξεταστούν (βάσει αυτών) περαιτέρω βήματα. Αυτά μπορούν με τη σειρά τους να διαδοθούν από το εσωτερικό της τάξης σε ολόκληρο το σχολείο.

Άσκηση 3.12: Ως συνοπτική εργασία της ΕΠ 3, η **άσκηση 3.11** συνδέεται τώρα με τη δημιουργία ενός καταλόγου μέτρων για τη μείωση της πόλωσης και την προώθηση της κοινωνικής συνοχής. Αυτός ο κατάλογος μέτρων πρέπει να δημοσιοποιηθεί, να συζητηθεί, να αναθεωρηθεί και να εφαρμοστεί πέρα από την τάξη σας. Δείξτε στους μαθητές ότι μπορούν να μειώσουν την πόλωση στο σχολείο (και, στην καλύτερη περίπτωση, πέρα από αυτό) μέσω αυτών που έμαθαν. Ίσως μάλιστα καταφέρετε να εμπλέξετε και άλλες τάξεις σε αυτή τη διαδικασία.

4 Συμβουλές για την Ενότητα Περιεχομένου 4 "Πόλωση στην πολιτική"

4.1 Γενικές πληροφορίες για την ΕΠ 4

Η ΕΠ "Η πόλωση στην πολιτική" είναι το υψηλότερο επίπεδο αφαίρεσης από τις τέσσερις ενότητες περιεχομένου. Απευθύνεται σε μαθητές που έχουν ήδη μια βασική κατανόηση των πολιτικών μορφών, των κοινωνικών σχέσεων και του ρόλου των μέσων ενημέρωσης στη συνύπαρξή μας. Η πόλωση αντιμετωπίζεται μέσα από τη διαμόρφωση της συνύπαρξής μας και μέσα από την επίδραση των λόγων στους οποίους συμμετέχουμε.

Αυτή αφορά:

4.2 έως 4.4: Νόμοι και κανόνες συνύπαρξης στο ρόλο τους για την πόλωση.

4.6 έως 4.7: Ο ρόλος των μέσων ενημέρωσης και της διάδοσης πληροφοριών στην πόλωση.

4.8 έως 4.10: Ο ιδιαίτερος ρόλος των διαδικτυακών μέσων ενημέρωσης και οι ακραίες μορφές πόλωσης.

4.11 έως 4.13: Η ενεργός και άμεση συμμετοχή στο διάλογο ως συμβολή στη μείωση της πόλωσης.

Αυτές οι ασκήσεις μπορούν επίσης να γίνουν ξεχωριστά, αλλά ορισμένες σχετίζονται με τον τρόπο που αναφέρονται.

4.2 Ασκήσεις σχετικά με τους νόμους και τους κανόνες συνύπαρξης (ΕΠ 4 - 4.2 έως 4.4)

Αυτές οι τρεις ασκήσεις αφορούν τη διαφορά μεταξύ ρητών και σιωπηρών συστημάτων κανόνων μέσω των οποίων οργανώνουμε τη ζωή μας μαζί. Συνολικά, οι μαθητές θα πρέπει να μάθουν ότι εκτός από τους ρητούς κανόνες, όπως οι νόμοι, οι οδηγίες ή οι κώδικες συμπεριφοράς, υπάρχουν και σιωπηροί κανόνες, όπως τα ταμπού, οι νοοτροπίες, τα έθιμα, οι συνήθειες κ.λπ. Η πόλωση προκύπτει συχνά όταν αυτά τα πολύπλοκα συστήματα έρχονται σε σύγκρουση μεταξύ τους και δημιουργούνται τριβές. Επομένως, είναι σημαντικό να είναι κανείς σε θέση να αξιολογεί, να κατανοεί, να αντιμετωπίζει και να προβληματίζεται σχετικά με αυτά τα συστήματα, ώστε να αντλεί εκκλήσεις δράσης για τον εαυτό του και τους άλλους για την πρόληψη ή τη μείωση της πόλωσης.

Άσκηση 4.2: Η άσκηση αυτή εισάγει τους όρους "ρητοί κανόνες" και "σιωπηροί κανόνες" και καθοδηγεί τους μαθητές να τους διερευνήσουν, να προβληματιστούν και να τους παρουσιάσουν σε διάφορους τομείς της ζωής. Θέστε στους μαθητές τις ακόλουθες ερωτήσεις: Ποιοι ρητοί και σιωπηροί κανόνες ή συστήματα κανόνων μπορούν να οδηγήσουν σε πόλωση; Πού κρύβονται πηγές συγκρούσεων και πώς

μπορούν να αντιμετωπιστούν και να εξαλειφθούν; Να καθοδηγηθείτε από το ερώτημα: *Τι πρέπει να κάνουμε όταν εντοπίζουμε αυτή ή εκείνη τη σύγκρουση κανόνων και θέλουμε να αποφύγουμε την πόλωση;*

Στο μέτρο του δυνατού με την τάξη σας, να έχετε επίγνωση του γεγονότος ότι η πόλωση πολύ συχνά προκύπτει όχι μόνο στον τομέα της έντασης μεταξύ ρητά διατυπωμένων και σταθερών κανόνων, αλλά κυρίως στην περίπτωση των σιωπηρών κανόνων που δεν αντικατοπτρίζονται σαφώς και συχνά ακολουθούνται μόνο ασυνείδητα, όπως τα έθιμα, οι εντυπώσεις, οι συνήθειες, οι προσδοκίες, τα μαθημένα έθιμα. - Καθοδηγήστε τους μαθητές να συνειδητοποιήσουν ότι ακόμη και αυτοί οι σιωπηροί κανόνες δεν είναι σε καμία περίπτωση απόλυτοι, αλλά μπορούν να αναγνωριστούν ως σχετικοί και συνεπώς διαπραγματεύσιμοι.

Άσκηση 4.3: Αυτή η άσκηση εισάγει την έννοια της *διαφορετικότητας* και έχει ως στόχο να αποσαφηνίσει στους μαθητές πόσο λίγοι απόλυτοι και αδιαπραγμάτευτοι κανόνες είναι απαραίτητοι για την ειρηνική συμβίωση. Βέβαια, είναι ζωτικής σημασίας να συζητήσουν το ερώτημα για το ποιοι *αδιαπραγμάτευτοι* κανόνες πρέπει ωστόσο να υπάρχουν (π.χ. ανθρώπινα δικαιώματα, θεμελιώδη δικαιώματα ή παρόμοια), ιδίως ενόψει της ποικιλομορφίας. Ίσως θα πρέπει να επεξεργαστείτε με τους μαθητές μια επισκόπηση σε δύο στήλες των απόλυτων (μη διαπραγματεύσιμων) και των σχετικών (διαπραγματεύσιμων) κανόνων συνύπαρξης και να κάνετε εκτενή διάλογο επ' αυτού για να δώσετε τροφή για σκέψη.

Άσκηση 4.4: Ο κύριος σκοπός αυτής της άσκησης είναι να ερευνήσετε τη νομική κατάσταση στη χώρα όπου ζείτε. Με τη βοήθεια του διαδικτύου και άλλων πηγών (νομικά βιβλία κ.λπ.), επεξεργαστείτε μαζί με τους μαθητές τις νομικές ρυθμίσεις για διάφορους τομείς της ζωής (σκεφτείτε π.χ. τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα θεμελιώδη δικαιώματα, το εργατικό δίκαιο, το ποινικό δίκαιο, το περιουσιακό δίκαιο, το δίκαιο των μέσων ενημέρωσης, ...). Ρωτήστε την τάξη σας πού βρίσκονται οι δυναμικές πόλωσης στις νομικές ρυθμίσεις που εξετάστηκαν και πώς αυτές θα μπορούσαν να μειωθούν. Επισημάνετε ότι οι νόμοι δεν είναι σε καμία περίπτωση τέλει και αμετάβλητοι, αλλά ότι συχνά έχει προηγηθεί πολλή εμπειρία, δουλειά και προηγούμενα, γι' αυτό και έχουν τη μορφή που έχουν. Παρ' όλα αυτά, προβληματίζεστε επίσης κριτικά για αυτούς, αλλά ζητήστε εποικοδομητικά στο μάθημά σας εναλλακτικές λύσεις σε κρίσιμα σημεία. Τι θα μπορούσε να γίνει καλύτερα; Ποια είναι τα επιχειρήματα υπέρ και κατά; Εμπλέξτε τους μαθητές στη συζήτηση.

4.3 Άσκήσεις σχετικά με την επιρροή των μέσων ενημέρωσης (ΕΠ 4 - 4.5 έως 4.7)

Οι ασκήσεις αυτές αναφέρονται σε έναν άλλο κεντρικό πυλώνα του ζητήματος της πόλωσης στην κοινωνία μας: τα *μέσα μαζικής ενημέρωσης*. Τα μέσα ενημέρωσης νοούνται με την ευρεία έννοια ως μορφές μεταφοράς πληροφοριών. Ως εκ τούτου, εξοικειώνουν επίσης τους μαθητές με το πόσο ολοκληρωμένη και ποικιλόμορφη είναι η πραγματικότητα των μέσων μαζικής ενημέρωσης που διαθέτουμε. Διότι παντού όπου κάποιος σκέφτεται πώς θα μεταφέρει πληροφορίες στους άλλους, σχεδιάζει ήδη ένα *μέσο*.

Άσκηση 4.5: Αφενός, η πρώτη άσκηση χρησιμεύει για να εισαγάγει τους μαθητές στην πολυμορφία της πραγματικότητας των μέσων ενημέρωσης που αναφέρθηκε παραπάνω. Αφετέρου, θα πρέπει ήδη να μάθουν να σκέφτονται ότι ο καθένας χρησιμοποιεί και κρίνει τα μέσα ενημέρωσης από διαφορετικές οπτικές γωνίες και, ως εκ τούτου, εμπιστεύεται ορισμένα μέσα περισσότερο και άλλα λιγότερο. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε πόλωση αν κάποιος καθοδηγείται πάντα από ορισμένα μέσα ενημέρωσης μόνο για ορισμένους σκοπούς και αναπτύσσει έναν συγκεκριμένο φακό για τον κόσμο. Ως εκ τούτου, εργαστείτε με τους μαθητές για τη σημασία της ποικιλόμορφης και κριτικής κατανάλωσης των μέσων ενημέρωσης. Διδάξτε τους να ρωτούν για τους στόχους, τις προθέσεις, τους

οικονομικούς υποστηρικτές και τους πολιτικούς παράγοντες επιρροής των διαφόρων μορφών μέσων ενημέρωσης. Συζητήστε για το πώς όλα αυτά επηρεάζουν την ενημέρωση και την επεξεργασία πληροφοριών.

Άσκηση 4.6: Η άσκηση αυτή εισάγει τη θεωρητική έννοια των *αξιών των ειδήσεων*. Είναι ένα εύκολο εργαλείο που μπορούν να ακολουθήσουν οι μαθητές για να κατανοήσουν τους διαφορετικούς προσανατολισμούς, στόχους και θέματα των μορφών των μέσων ενημέρωσης. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι κάθε μέσο ενημέρωσης επικεντρώνεται σε ορισμένες ειδησεογραφικές αξίες που καθοδηγούν τα ρεπορτάζ του. Με βάση αυτή τη θεωρία, αναλύστε τα διάφορα μέσα ενημέρωσης στη χώρα σας και στη σφαίρα ζωής των μαθητών. Ειδικότερα, επεξεργαστείτε τα προβλήματα που συνδέονται με την έντονη απομόνωση της πληροφόρησης σε μία μόνο από τις αξίες ειδήσεων και πώς αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μονόπλευρη πληροφόρηση και πολώσεις. Μπορείτε να αφιερώσετε ιδιαίτερο ρόλο στο θέμα του *καθορισμού* των θεμάτων, καθώς το πρόβλημα αρχίζει ήδη από τη συντακτική επιλογή των αναφερόμενων θεμάτων. Ρωτήστε τους μαθητές: Τι κάνει τα διάφορα μέσα ενημέρωσης να επιλέγουν αυτά ή εκείνα τα θέματα και να τα αναφέρουν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, και πώς μπορεί η επιλογή ή η παράλειψη ορισμένων θεμάτων να οδηγήσει σε πόλωση μεταξύ των καταναλωτών των μέσων ενημέρωσης;

Άσκηση 4.7: Εισάγεται ο όρος *πλαισίωση* για να εμβαθύνουμε στο πρόβλημα των διαφορετικών χρωματισμών των αναφορών των μέσων ενημέρωσης. Πρόκειται για μια τεχνική συγκεκριμένης διαμόρφωσης της πληροφορίας που υπάρχει σε όλα τα μέσα ενημέρωσης. Η πληροφορία δεν εφευρίσκεται ή δεν ψεύδεται, αλλά παρουσιάζεται υπό ένα συγκεκριμένο πρίσμα που τη διαστρεβλώνει. Αυτό αρχίζει ήδη από τη γλώσσα- για παράδειγμα: έχει διαφορά αν λέμε "κλιματική αλλαγή", "κλιματική κρίση" ή "κλιματική καταστροφή" όταν μιλάμε για το εν λόγω φαινόμενο. Η πλαισίωση των πληροφοριών μπορεί επίσης να συμβάλει στην πόλωση, καθώς τοποθετεί τις πληροφορίες υπό ένα συγκεκριμένο πρίσμα και έτσι τους δίνει έναν συγκεκριμένο χρωματισμό. Ενημερώστε τους μαθητές σας για αυτό το πρόβλημα ως καταναλωτές πληροφοριών, βάζοντάς τους να αναλύσουν διαφορετικές μορφές μέσων ενημέρωσης για το ίδιο θέμα και να εργαστούν για το πώς τα μέσα ενημέρωσης *πλαισιώνουν* διαφορετικά. Όπως αναφέρεται στην άσκηση, χρησιμοποιήστε επίσης το "Google Trends" για να δείξετε πολύ απλά πώς ακόμη και διαφορετικοί όροι συμβάλλουν στο γενικότερο χρωματισμό των θεμάτων στην επικοινωνιακή μας συμπεριφορά (βλ. παραπάνω: μαθηματικά για το κλίμα).

4.4 Ασκήσεις σχετικά με τα διαδικτυακά μέσα ενημέρωσης και την προπαγάνδα (ΕΠ 4 - 4.8 έως 4.10)

Από τη μία πλευρά, οι ασκήσεις αυτές ασχολούνται με τα πολύ σημαντικά σήμερα τμήματα των *μέσων κοινωνικής δικτύωσης* και του *διαδικτυακού λόγου*, καθώς και με την *προπαγάνδα* ως μέσο πόλωσης.

Άσκηση 4.8: Η άσκηση αυτή αποσκοπεί στην εξοικείωση των μαθητών με το γεγονός ότι καμία πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης δεν είναι απλώς ένας ουδέτερος τρόπος μετάδοσης πληροφοριών. Όλες λειτουργούν με βάση ορισμένους αλγορίθμους που ελέγχουν την ανταλλαγή πληροφοριών, ιδίως την προβολή τους. Ωστόσο, αυτό επηρεάζει κεντρικά τον λόγο και συνεπώς τη διαμόρφωση των πολώσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και μέσω αυτών. Για το σκοπό αυτό, εισάγονται όροι όπως "*φούσκα φίλτρου*", "*θάλαμος ηχούς*" ή "*αυτοεκπληρούμενη προφητεία*", ώστε να γίνει σαφές στους μαθητές ποιοι κίνδυνοι απειλούν τη διαδικασία πληροφόρησης λόγω της ιδιαίτερης δομής των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και πώς αυτό μπορεί να οδηγήσει σε πόλωση.

Άσκηση 4.9: Λόγω των ιδιαίτερων αλγοριθμικών δομών των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, ο όρος *Fake News* έχει εμφανιστεί εκεί. Οι μαθητές θα πρέπει πρώτα να ενημερωθούν για την πολύ απλή εμφάνιση

και την ταχεία εξάπλωσή τους. Η κεντρική εστίαση της άσκησης, ωστόσο, είναι στο ερώτημα: Πώς μπορώ να αποφύγω τη χειραγώγηση από τις ψευδείς ειδήσεις και, επομένως, κυρίως την πόλωση στην οποία μπορεί να οδηγήσουν; Και αυτό γιατί οι ψευδείς ειδήσεις είναι συνήθως πολιτικές, συναισθηματοποιητικές και συγκρουσιακές πληροφορίες. Για το λόγο αυτό, η άσκηση εισάγει ένα πρόγραμμα βήμα προς βήμα για τον τρόπο αντιμετώπισης των πληροφοριών που μπορούν να υιοθετήσουν οι μαθητές. Ασχοληθείτε με κάθε αναφερόμενο σημείο όσο μπορείτε και θέλετε. Διδάξτε στους μαθητές πώς να έχουν πρόσβαση σε διαφορετικές πηγές πληροφόρησης, να αξιολογούν την ποιότητά τους, ποιες τεχνικές έρευνας υπάρχουν και τη σημασία της έρευνας και ότι μια στάση κριτικής στα μέσα ενημέρωσης δεν σημαίνει ποτέ την πλήρη απόρριψη των μέσων ενημέρωσης (γιατί τότε υπάρχει η απειλή της ενημερωτικής απομόνωσης). Η διαχείριση αυτών των τεχνικών σημαίνει επίσης μετριασμό της πόλωσης.

Άσκηση 4.10: Σχετική με τις *ψευδείς ειδήσεις*, η άσκηση αυτή ασχολείται με μια εκδήλωση χειραγώγησης, δηλαδή την *προπαγάνδα*. Στους μαθητές παρουσιάζονται διάφορες τεχνικές προπαγάνδας, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον εντοπισμό του βαθμού στον οποίο η προπαγάνδα λαμβάνει ήδη χώρα στη διαδικασία πληροφόρησης. Οι μαθητές θα πρέπει στη συνέχεια να αναγνωρίσουν αναλυτικά αυτές τις τεχνικές στις τρέχουσες μορφές των μέσων ενημέρωσης και να τις παρουσιάσουν στην τάξη. Σε αυτή τη βάση, μπορεί να ξεκινήσει ένας διάλογος για την αντιμετώπιση όλων αυτών ώστε να αποτραπεί ή να εξαλειφθεί η πόλωση που προκαλεί η προπαγάνδα. Εστίαστε λοιπόν τη συζήτηση για την προπαγάνδα ειδικά στο ζήτημα της *πόλωσης*.

Είναι επίσης σημαντικό να μην αναγάγετε τον όρο *προπαγάνδα* μόνο σε πολιτικό όρο. Οι τεχνικές προπαγάνδας που απαριθμούνται στην άσκηση μπορούν επίσης να εμφανιστούν στα μέσα ψυχαγωγίας, στις επιχειρήσεις, στην εκπαίδευση ή σε άλλους τρόπους συμβίωσης και επομένως να πολώσουν. Δουλέψτε πάνω σε αυτό και με τους μαθητές.

4.5 Ασκήσεις ενεργούς συμμετοχής στο διάλογο (ΕΠ 4 - 4.11 έως 4.13)

Οι τελικές ασκήσεις της ΕΠ4 είναι τώρα αφιερωμένες στην *ενεργό συμμετοχή στο διάλογο* ως ένα χρυσό πρότυπο μείωσης της πόλωσης απέναντι στις πολιτικές πολώσεις της κοινωνίας που προωθούνται από τα μέσα ενημέρωσης. Οι μαθητές θα πρέπει να μάθουν ότι η ενεργή αναζήτηση του λόγου είναι ένα ισχυρό μέσο επανασύνδεσης εκεί όπου δημιουργούνται ή ήδη επικρατούν πολώσεις.

Άσκηση 4.11: Ζητήστε από τους μαθητές όχι μόνο να αναλύσουν τις μορφές των μέσων ενημέρωσης αλλά και να τις βρουν οι ίδιοι σε διάφορες μορφές (έντυπες, ψηφιακές, ...). Μαθαίνοντας πώς να κάνουν τη δική τους εκδοτική εργασία, οι μαθητές κατανοούν τα πολύπλοκα πλαίσια στα οποία βρίσκεται κανείς όταν θέλει να επικοινωνήσει δημόσια πληροφορίες σε άλλους. Αναθέστε στα επιμέρους εκδοτικά γραφεία ειδικά να εργαστούν με τρόπο που να μειώνει την πόλωση, χωρίς όμως να γίνονται άκριτα ή αναστοχαστικά. Για να το κάνετε αυτό, συμπεριλάβετε πάντα περιόδους προβληματισμού με την τάξη για να υποστηρίξετε αυτή τη δύσκολη μέση λύση.

Άσκηση 4.12: Οι δημοκρατίες βασίζονται στο γενικό διάλογο, στην πολιτική, στα μέσα ενημέρωσης και στην κοινωνία. Οι μαθητές θα πρέπει να μάθουν πώς να συνομιλούν και να επεξεργάζονται λύσεις, συναίνεση ή συμβιβασμό μέσω της μορφής της συζήτησης σε πάνελ, ιδίως σε πολιτικά θέματα. Τα θέματα και οι τύποι των εκδηλώσεων μπορούν να ποικίλουν και εξαρτώνται εξ ολοκλήρου από τις γνώσεις σας. Ωστόσο, σκεφτείτε οπωσδήποτε εκδηλώσεις για όλη την τάξη. Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές γίνονται επίσης πρεσβευτές για τη μείωση της πόλωσης.

Άσκηση 4.13: Τα όσα αναπτύχθηκαν σε αυτήν την ΕΠ μπορούν να μεταφερθούν σε μορφές λόγου καθώς και σε μορφές μέσων ενημέρωσης σε συνεργασίες με άλλα σχολεία και να δημιουργήσουν έτσι

ένα πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα (π.χ. ως διασχολικές συντακτικές επιτροπές, διασχολικές συζητήσεις, κ.λπ.).

www.byepolarity.eu

<https://www.facebook.com/bye-Polarity-103509115621549>

https://www.instagram.com/bye_polarity/

Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Αριθμός έργου: 2021-1-AT01-KA220-SCH-000032621